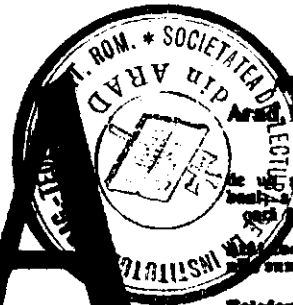

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrise nu se însoțesc.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:
pe un an 10 cor.
pe 6 luni 5 cor.
pe 3 luni 2 cor.
pe o lună 1 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat
Scrierile netracate nu se primesc

Deschidere de abonament.

Cu 1 Iulie n. deschidem abonament nou la «Tribuna». Ținem de prisos a mai înzista asupra însemnătății organelor de publicitate. Și mai ales a accentua necesitatea întăririi acestor organe, în aceste vremuri de grele primejdii ce străbate poporul românesc.

Cetitorii noștri cunosc ținuta noastră politică; s'au convins de devotamentul muncii noastre.

Știu și aceea că «Tribuna» e luată acum la țintă. Este și demnitate națională la mijloc a n'o lăsa să se stângă în viforul cu care se luptă, luminând cărările neamului nostru. Sperăm că prigonirea ce s'a pornit împotriva noastră, va fi un îndemn mai mult, a grăbi în ajutorul ei.

Și fiindcă susținem regula introdusă la Anul nou, rugăm pe domnii abonați să binevoiască a-și reînoui din vreme abonamentul, ca să nu li-se întrerupă trimiterea foil.

«Tribuna» costă:

Pe 1 an 20 Cor.
Pe 6 luni 10 »
Pe 3 luni 5 »
Pe 1 lună 2 »

Pentru România și străinătate 40 franci.

Redacția și Administrația
„TRIBUNEI“.

Pentru patrie și neam.

(R). Ce este soldatul chemat sub arme și trimis la războiu? O simplă unealtă a organizării de stat. Acesta îi poruncește și el se supune. De cele mai multe ori — forțat, ear nu din devotament și voință bună, fie că nu înțelege rostul războiului, fie că ține mai mult la viață și la ai săi decât s'o jertfească fără durere.

Să luăm numai cazul cel mai recent: războiul la care au fost împinși soldații ruși. S'au dus oare ei veseli? Nu citim zilnic despre dramele sfâșietoare petrecute când ei sunt duși cu forța din sinul familiei? Nu auzim cum întregul popor murmură, așa că însuși Țarul atotputernic află de lipsă să fie de față la pornirea trupelor, să țină soldaților și poporului vorbiri însuflețitoare.... Și cu toate acestea numărul soldaților care desertează crește pe fie-care zi și tot mai mulți

Ruși desaproabă acest războiu nemilitar. Chiar zilele acestea a scris pentru încetarea luptelor ucigașe marele Tolstoi.

Eată ce le zice el Țarului, Micadului, și tuturor mai marilor celor două împărății;
»Duceți-vă acolo, puneți-vă în fața acelor bombe de tunuri și în bătaia focului puștilor dușmanului, în loc de a conduce pe bietul popor la moarte.

»Avem iar războiu, reîncepe Tolstoi; suferințe nouă, care nu folosesc nimenui; noui înșelătorii, o generală pierdere a sentimentelor și încă înăsprirea oamenilor.

»Sute de mii de oameni, cari locuiesc la sute de mii de kilometri unii de alții, se urmăresc spre a se omori unii pe alții. D'o parte sunt budiștii, ale căror prescripțiuni religioase opresc chiar și uciderea animalelor, — în cealaltă parte sunt creștinii, cari propovăduiesc iubirea și frăția.

În felul acesta își exprimă Tolstoi amara-i uimire că însuși Țarul care a convocat conferința din Haga pentru pace, s'a avizit acum cu totul în războiu; că și-a uitat într'atâta trecutul încât să inspecteze trupe, să le mulțumească pentru isprăvile lor războinice, să le răsplătească și să le îmbărbăteze.

Tolstoi sfătuiește ca fie-care, în Rusia și Japonia, începând dela cel din urmă soldat, să refuze d'aci înainte cooperarea la aceste omoruri în masă.

Aceasta trebuie să se facă fără a se ținea seamă că Rușii au și suferit infrângeri și că și-au pierdut în aparență prestigiul lor național și fără a se ține seamă de urmările ce vor trebui să le sufere unii dela cari va porni inițiativa refuzării de a lua armele; căci, zice Tolstoi, un om temător de Dumnezeu, nu se întreabă »ce voi dobândi prin purtarea mea«, »ci până la ce punct slugesc eu ultimele scopuri pentru cari am fost făcut, căci când voi muri nu mă va întreba Dumnezeu dacă Chinampo cu codrii săi sau Port-Arthur, sau acel conglomerat numit Rusia a rezistat, dar mă va întreba: »ce ai făcut cu viața pe care ți-am dat-o«.

Și de sigur, foarte mulți Ruși sus puși, ear poporul de rînd întreg aprobă cuvintele lui Tolstoi:

Războiul va urma însă ear aceia dintre soldați cari vor omori dușmanii mai mulți, fi-vor numiți eroi... Și dacă se va găsi unui care să omoare, prin act de eroism ori prin viclesug pe vre-un general japonez, poporul întreg îl va lauda...

Tot așa și la Japonezi.

De ce?

Pentru-că se invoacă numele patriei și cinstea neamului.

În numele acestora e permis să stărpești alt neam și să distrugi și patria lui.

Asta-i morala care stăpânește deocamdată sufletele popoarelor din lume.

Foarte bine. Dacă este însă așa, ce înțeles are adresa Senatului finlandez, care numește pe tinerul Schaumann criminal ordinar și cât p'aci să ridice în slava cerului pe Bobricov, generalul trimis de Țar să supună cu forța un popor și să desființeze o patrie?...

Tinerul Schaumann, fără îndoială, a fost om cult. El a avut o sfântă adorație pentru patria sa sugrumată și pentru neamul său în obidă. Și n'a fost nici cel puțin un fantasmă ori vre-un revoluționar selbatic. Nu, ci supus credincios Țarului, asta o spune el în scrisoarea ce a lăsat adresată puternicului împărat. S'a jertfit — scrie el — știind că nu mântue prin asta nici patria nici onoarea națională, dar crede că ast-fel glasul lui va pătrunde la Țar și-i va atrage ast-fel atenția asupra uneltirilor sfetnicilor, cari informând rău pe domnitor, îi storc acestuia măsuri aspre împotriva bieților Finlandezi.

Cine nu va recunoaște, că este sfântă credința pentru care se jertfește un ast-fel de suflet de elită? Cine va tăgădui, că tinerul Schaumann și-a iubit patria și neamul neasemănat mai mult de cât gloatele trimise de Țar să omoare pe Japonezi?

De ce două morale atunci? De ce soldaților trimiși cu sîla să omoare pe Japonezi, Senatul finlandez să le trimită salută, ear asupra lui Schaumann, care și-a jertfit viața distrugînd pe un dușman al patriei și neamului său, același Senat s'arunce umbră? Evident; ori în acel Senat numai sunt înțelepții Finlandezi, ci niște creaturi nemernice ale domniei cu cnuta, ori că entusiaștii d'odinioară vor să facă acum pe diplomații: să respingă dela dînșii ori-ce comunitate de sentiment și credință cu tinerul care pentru patrie și neam și-a jertfit viața!

Acest chip de a judeca după două morale: a se aproba numai omorurile ce se ordonă de puterea statului (adesea în contra voinții adeverate a poporului) și a se vesteji cele făcute din senină și sfântă credință, pare că s'a compromis însă chiar în imperiul rusesc, unde un mare literat și filantropist, cum e Tolstoi, îndeamnă soldații să refuze a se bate și unde eată, sub scurta domnie a Țarului actual s'a petrecut deja al 10-lea atentat în contra sfetnicilor brutali...

Pentru-că nu este moral, ca în numele patriei tale, să distrugi patria altuia, nici să pui lanțuri pe o nație mai mică provocându-te la cinstea și puterea nației tale...

Și zadarnic Senatul se lapadă de «criminalul» Schaumann: în sufletul lor toți Finlandezii îi venerază memoria... A desființa pe cei-ce distrug neamuri, nu poate fi crimă de rînd.

DIN DIETA.

În ședința de ieri a Dietei, ministrul președinte contele Tisza, răspunzând oratorilor de până aci în discuțiunea bugetului, s'a estins și asupra chestiunii naționalităților.

Ceea-ce a spus însă de astădată îl chiar întrece pe dl Tisza. Și nu numai pe el dar chiar pe toți înainte de el. Atâta îngrămădire de contraziceri, cinism frivol și duplicitate stupidă nu s'a dezvoltat încă deloc acel loc înainte de dl Tisza. Nu vrea dl Tisza să revizuiască legea naționalităților, dar prin «un întreg șir de dispozițiuni ministeriale și legislative, se poate ajunge scopul, pe care trebuie să-l ajungă, înfrânarea agitațiunilor antipatriotice și validitatea suficientă a supraveghierii de stat în toate instituțiunile publice, a căror influență educativă dezvoltătoare, are o deosebită importanță asupra generațiunilor ce cresc»...

Ce e asta? O lege scoasă din vigoare prin dispozițiuni ministeriale și legislative! Străinătățile să-i arat legea, acasă să zdrobesc libertățile cu ordinațiuni ministeriale. Se poate o duplicitate mai frivolă?

Că ce impresie a produs vorbirea chiar și între Unguri ne-o arată «Budapesti Hirlap» aprefiind-o astfel:

«Contele Tisza este primul ministru președinte, a cărui declarațiune, lasă să se creadă că la *validațiunea pentru președintele consiliului aparține aceasta: abdicere de reviziunea legii naționalităților, dar libertate: a uza cu legea aceasta în mod corăspunzător și a se folosi de mijloace secundare*».

Frumos!

Dacă cine-va n'a știut lucrul acesta până acum, eată acum poate să-l știe din izvor autorizat. Nicl nu se mai ascunde. Aici au progresat lucrurile dela 1868 încoaci.

Dar să lăsăm d-lui Tisza cuvântul:

Contele Tisza ministru-președinte: Pentru-că acel adevăr, acel fapt trebuie să iase tot mai pregnant la lumină, că pentru popoarele mici ce locuiesc în aceasta parte a Europei, unica condițiune prealabilă a existenței lor, a fericirii lor, a susținerii tipului individual etnografic

este existența statului maghiar, întărirea lui (Așa-i! Așa-i! în dreapta.) O parte dintre naționalitățile noastre, mai ales Români și Sârbi, peste hotare ved și un stat independent, alcătuit de un popor de aceeași rasă cu dinșii. E prea firesc, că Români și Sârbi ce locuiesc din lăuntru hotarelor țării, privesc cu toate simpatiile dezvoltarea și fericirea statului român și sârb, dar tocmai din acest punct de vedere, ar trebui să se gândească că mica garanță și condițiune prealabilă a neatârării și dezvoltării tuturor statelor din peninsula Balcanică este, dacă aici în valea Dunării, pe teritoriul acesta geografic, care formează cheia a oricărui tendință îndreptată spre Balcani, stă o astfel de mare putere, pe a cărei politică... (Strigăte zgomotoase în stânga: Regat maghiar, nu mare putere! Ungarie independentă! Zgomot mare S'auzim!)

Ungaria de sine singură, fără alianță durabilă n'ar fi în stare a împlini misiunea aceasta de istorie universală. (Aprobări în dreapta. Mișcare în stânga.) Însă, da, o astfel de mare putere trebuie să stea aici, asupra căreia națiunea maghiară cu concepția ei, cu spiritul ei iubitor de libertate, să exercite o influență decizătoare. Acel mare adevăr, că între națiunea maghiară și între naționalitățile ce trăiesc în patrie este o deplină comunitate de interese, își va forța drumul, numai noi să nu confundăm în acțiunile noastre acel mare adevăr, că întregii noastre politici, întregii noastre severități trebuie să se îndrepte nu împotriva masselor mari ale naționalităților, ci împotriva acelor elemente agitatoare, cari nuzesc a le duce în răstăcere pe acestea, a le îndrepta împotriva noastră Statul acesta națiunea maghiară l'a alcătuit, a înfipt pe dînsul marca individualității sale, statul acesta altce-va ca stat cu caracterul național nu poate fi și *politica culturală a acestui stat, alta de cât politica culturală a națiunii maghiare nu poate fi*. Dar asta nu înseamnă că statul maghiar cu puterea sa, cu forța sa, ar voi să aperse tendințele culturale ale cetățenilor de limbă străină a patriei, asta nu înseamnă că ar avea să-i despoaie de acele drepturi ale lor privitoare la limbă, pe cari națiunea maghiară, pe baza *făgăduelii ei sârbătorești*, li-a asigurat și la cari dînsii e de înțeles, că s'alipesc cu toată căldura sufletului lor. *Endrei Gyula:* Am știut deloc! (Zgomot).

Ministrul președinte c. Tisza: Acest lucru îl consider de o foarte mare greșală politică. Dar cred însă, că cu șirul lung al măsurilor de guvernare și administrațiune se poate ajunge scopul, pe care trebuia să-l ajungem: paralizarea agitațiunilor antipatriotice și contrare statului și validarea suficientă a controlului de

și toate aceste instituțiuni publice de mare importanță ale noastre, a căror influență educativă și de dezvoltare este de mare însemnătate pentru tinerele generațiuni ale cetățenilor, din care cauză pentru stat nu poate fi irelevantă.

Proiectul, pe care ministrul de instrucțiune l-a supus deja desbaterii unei anchete, ia în privința asta măsuri considerabile și foarte întinse fără să periclitizeze drepturile lor, și accentuez, ca să asigure statului acele mijloace, cu ajutorul cărora să putem reprima oricărui abus de drepturi (Vi! aprobări în dreapta).

A doua problemă este reviziunea codului penal. Asta este chestiune, a cărei tractare reclamă o foarte mare îngrigire. Pentru-că înăsprirea dispozițiunilor codului penal privitoare la acest punct, dacă trece peste margini și mai ales dacă nu face distincțiune suficientă între delicturile felurii de agitațiuni, foarte ușor ar putea restringe și libera manifestațiune a vieții publice, așa, că eu la asta nu aș putea să-mi ofer concursul meu. Pentru-că pe terenul luptelor politice de partid eu și libertatea o iubesc până la un hotar oareș-care mai mult, decât restringerea peste măsură a libertății pentru luptă (aprobare în dreapta. Mișcare în stânga extremă). Dar asta să nu ne împedecă în acțiunea noastră pentru a proceda după merit în contra dușmanilor statului maghiar și ai societății maghiare (Aprobare).

Azi dispozițiile din codul penal, mai ales acelea referitoare la noțiunea apelor și adunărilor, precum și conținutul acela al lor, pe care usul iudicaturei l-a introdus în definițiunile juridice, așa zicând lasă statul fără nici o apărare în contra atacurilor, agitațiunilor și tuturor acțiunilor (Mișcări.) În privința asta trebuie făcut ceva, în privința asta vom și face, căci guvernul are intențiunea să revizuiască aceste pasaje ale codului penal, însă așa, că înăsprirea să se îndrepteze numai în contra agitațiunilor resturnătoare de stat și de ordine socială (Vi! aprobări în dreapta). În fine și pe terenul politic de guvernament are să vegheze ochiul așezat și are să grijască mâna ocrotitoare și rășunătoare a statului maghiar. Noi foarte cavalereste am tractat chestia asta până acum (Mișcare). Statul maghiar a închis totdeauna din ochi în fața tuturor acelor agitațiuni secrete, cari s'au manifestat până acum, și guvernul maghiar este cel mai nepregătit dintre toate guvernele, cel mai neapărat în privința asta, ca să descopere, să observe și să reprime aceste apucături. Statul maghiar trebuie să desvoalte o acțiune cu mult mai intențivă în direcțiunea asta, pentru a-i descoperi și pedepsi aceste apucături. (Vi! aprobări în dreapta) De altă parte concetățeni noștri de altă limbă trebuie să simțească și

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De

Ioan Slavici.

(Urmare).

Deși puseseră 1600 de tacâmuri, o parte din public trebuia să mai aștepte. Toți voiau însă să ocupe loc la primul rînd și numai cu anevoe și după multe supărări s'a putut începe servirea bucatelor.

Proclamaserăm președinte pe M. Cogălniceanu. Dl Renei, Comisarul, a declarat că numai la o masă presidată de mine poate să asiste. Îmi era afară din cale greu să mai primesc și sarcina aceasta, dar e învederat că nu puteam s'o refuz. Cogălniceanu el însuși mi-a fost povățuitor în purtarea ei și a stăruit să limitez numărul toasturilor și să cer textul dela cei-ce voiau să vorbească.

Primul pahar l'am închinat eu pentru împăratul și pentru prosperitatea monarhiei. Nu are însă G. D. Theodorescu dreptate, când zice c'am făcut-o aceasta de nevoie, numai pentru-că așa trebuia să fie. N'aș fi fost atât de stăruitor, dacă n'aș fi fost pătruns de convingerea că pot Români să se bucure sub stăpânirea împăratului meu de toată libertatea, dacă știu să-l ajute în silințele lui de a înăbuși pornirile celor ce vor să-l siluească, ear acum, când îmi

vedeam gândul împlinit, îmi era plină și inima de o sinceră recunoștință. Aceasta am simțit-o cu toții, și G. D. Theodorescu, prietenul afectuos, care o știa și el, a pus-o la îndoală numai ca să nu mă scuze în fața celor ce nu admiteau felul nostru de a vedea.

Tot atât de sincer a fost și comisarul când a ridicat paharul pentru prosperitatea poporului român și ne-a mulțumit pentru silințele noastre de a păstra buna rînduială la această serbare.

Sincerii au fost și ceilalți vorbitori; ba unii chiar de tot sinceri, ceea-ce m'a silit să-i rog a fi mai scurți la vorbă. E învederat că nu ne întruniserăm să vorbim despre partea răpită din Moldova ori despre fâșia ruptă din trupul sângerând al României, și azi toată lumea îmi va da dreptate și va recunoaște că bine am făcut, dacă am lăsat să vorbească pe cei ce nu voiau să se supună censurii ori spuneau, vorbind, și ceea-ce nu era scris în textul pe care mi-l prezentaseră.

Atunci se supăraseră mulți, dar a trecut și supărarea aceasta după masă, când s'a întins hora mare pe iarba din fața porticului festiv.

CONGRESUL.

Seara s'a întrunit, în sfîrșit, mult doritul congres.

Când ne-am adunat însă în sufrageria mănăstirii, dispozițiunile nu erau de loc potrivite pentru o discuțiune cîmbuită.

Oamenii tineri cu toții, eram oarecum amețiți de viile emoțiuni, prin care trecuserăm în timpul zilei, porniți mai mult spre ceartă decât spre sînt și cu desăvîrșire indisciplinabili. Ținea fie-care să-și spună în toată libertatea părerea și să-și dea pe față simțimintele și ilusiunile, mai ales ilusiunile. Ne 'ndestuiam în sufrageria prea strîmtă pentru noi băjbăind roșul de albi în stup, și era par'că peste puțină ca cine-va în lumea aceasta să ne mai poată potoli.

Ca prin farmec ne-am astîmpărat însă când s'a ivit în mijlocul nostru comisarul, pe care trebuia neapărat să-l invităm la congres, deși țineam mult ca discuțiunile să se urmeze ca 'n colțul știut al cafenelei.

Dl Renei 'nțelegea și el lucrul acesta. Și-a exprimat dar mulțimea pentru silințele ce ne-am dat în timpul zilei să-i ușurăm sarcina, ne-a sfătuit să păstrăm și acum buna rînduială, apoi a încheiat: «Deși nu sunt preot, binecuvîntez lucrările D-voastră și vă las să discutați în toată libertate!»

Acesta a fost răspunsul, pe care reprezentantul guvernului austriac l-a dat celor ce se plîngeau că li-s înăbușe glasul.

Rămași noi între noi, ne-am constituit sub conducerea unui biurou ales ad-hoc, apoi am început discuțiunile.

(Va urma).

măna ocrotitoare a guvernului, anume în administrațiunea noastră practică, în manifestarea politicii înțelepte și povătuitoare de guvernament cu privire la interesele juste economice ale populațiunii nemaghiare (de limbă străină), să simțească că nu sunt aici fii mașterii ei, că Maghiarul îmbrățișează cu aceeași iubire pe toți, cari sunt cetățeni fideli ai statului maghiar. (Vii aprobări în dreapta) Și în fine în viața noastră publică de guvernament, parlamentară și legislativă pe nici un moment nu ni-ar fi permis să uităm, că noi trebuie să exerciem o putere atractivă asupra concetățenilor noștri nemaghiari, dar la tot cazul o așa putere atractivă, care să consistă din simpatie și iubire pe de o parte, și din respect și autoritate pe de altă parte. Dacă dorim, ca statul maghiar să fie în universul politic focalul format de centrul forțelor centripetale, dacă dorim să atragem forțele diferiților factori de pe periferie, atunci acel centru trebuie să fie tare, (vii strigăte în stânga extremă: și maghiar! Zgomot), atunci acest centru trebuie să fie de o greutate intelectuală și morală colosală, și atunci să cugetăm toți, că ori-ce aparițiune a vieții noastre publice, care arată această greutate intelectuală și morală impositivă și plină de demnitate a națiunii maghiare: va fi totodată și câte o zală a politicii naționale bine pricepute, ear ori-ce aparițiune a anarhiei, a nepuținței, a derăpănării ordinii constituționale, a destrămării vieții publice maghiare va fi cel mai puternic aliment al agitațiunii naționaliste. (Vii aprobări în dreapta. Sgomot în stânga și stânga extremă).

O tortură barbară.

Esamenul de calificatiune la preparandia gr.cat. din Blaj.

După cum cetim în »Foia școlastică«, dela 1—16 Iunie s'a ținut în Blasiu esamenul de calificatiune, la care s'au admis 51 de candidați și s'au prezentat 50, 8 învățătoare și 42 învățători.

În zilele de 1, 2 și 3 Iunie s'au ținut esamenele în scris. La 6 Iunie s'a ținut conferență sub presidența d-lui canonic Dr. Victor Smigelski, inspector școlar arhiepiscopalesan și delegat al consistorului, fiind de față domnii profesori, ear ca delegat al guvernului inspector școlar Dr. Szabó Mihály din com. Têrnavei-micî.

La esamenul în scris au căzut 9 învățători, așa că nu s'au admis la cel verbal decât 41, dintre cari 8 învățătoare și 33 învățători.

După conferență s'a început îndată esamenul verbal din limba maghiară (!) întâi cu cei 9 candidați, cari din cauză că n'au știut bine unguerește, căzuseră încă anul trecut. La aceasta a doua încercare n'au reușit decât 3 inși, ear 6 au fost trântiți din nou și mai au dreptul să se prezente la esamen numai odată, dar dacă până atunci nu vor învăța, ca să corespundă din limba maghiară, pot să-și caute altă slujbă, căci la școala românească n'au ce căuta, dacă nu știu bine unguerește. (Ce vremuri am mai ajuns!)

Esamenul din limba maghiară a ținut o zi și jumătate, pentru-că »patrioticul« comisar al guvernului a esaminat în special pe fiecare, să vadă dacă știe bine vorbi unguerește? Acest comisar pune niște întrebări atât de grele, încât candidații, cari au învățat obiectele românește, chiar și cei mai buni începură a se descuraja. Dar nici că se poate astfel, de vreme-ce este știut, cât de greu este ori-ce esamen, chiar și în limba maternă, în care ai învățat, d'apoi dacă te pune comisarul să-ți răspunzi în limba unguerească cu terminii tehnici

atât de pociți, par-că fabricanții anume se încurcă lumea, căci nici o limbă nu s'a isolat așa tare de lume cu terminii științifici, ca limba maghiară.

Și comisarul așa a făcut. Dela toți candidații a cerut, ca după-ce și-au făcut datoria, răspunzând în limba românească, să-și mai spună încă odată și pe unguerește.

Eată rezultatul:

Din cei 50 de candidați admiși la esamen, au reușit 29, ear 31 au căzut, și anume: 19 au fost relegați a repeti esamenul din limba maghiară (dintre aceștia 4 inși pe lângă maghiară, vor repeta încă câte un obiect), și sunt relegați a repeta întregul esamen, unul s'a retras în cursul esamenului.

Adevărată barbarie.

Din străinătate.

Situația în Finlanda. »National Zeitung« primește o corespondență din Stockholm în care se spune că asasinarea lui Bobrikov, guvernatorul general al Finlandei n'a produs surprindere. Se știa că în Finlanda încordarea ajunsese la așa grad încât era temere de o izbucnire violentă în contra celui om care — după părerea Finlandezilor era vinovat de apăsarea lor și de actuala stare de lucruri din acea țară.

Bobrikov era un om crescut aspru militărește și în 1898 când a fost numit guvernator general și-a formulat astfel față de funcționarii finlandezi programul său: Finlanda să fie încorporată la imperiu și să înțeleagă că e parte integrantă a marelui imperiu cu țarul ca supremul singur stăpânitor. El a căutat să realizeze acest program cu mare putere și lipsă de rezervă, îndreptându-și mai întâi toată energia în contra presei finlandeze; toate atacurile în contra guvernului erau pedepsite cu oprirea ziarului respectiv; în deosebi se proceda cu mare asprime când se criticau măsurile militare. O mare furie a stîrnit apoi reforma ce tindea a înrola pe tinerii finlandezi în regimentele rusești și a fi trimiși pe câmpul de război. Agitația creștea. Atentatul se datorește fără îndoială acestei măsuri; căci după legea veche tinerimea poate pretinde să fie înrolată în țara lor proprie de către ofițeri proprii și care după privilegii nu poate fi întrebuițată decât pentru apărarea Finlandei.

De altminterlea din istoria mai nouă a Finlandei se poate înregistra un alt eveniment remarcabil: La 5 Iunie, social-democrații țerei au cutezat să facă pentru prima oară o mare demonstrațiune și a protestat energic în contra politicii ruse de constrângere. La începutul luptei pentru constituție se observă în Finlanda cu regret, că lucrătorii nu pricepeau despre ce e vorba. Ei declarau că lupta pentru constituție și pentru limbă sunt chestiuni cari priveau numai »clasele superioare«; pentru lucrătorii exista numai lupta pentru lărgirea dreptului politic, pentru sporirea salariilor și mai bune condițiuni de muncă. »Clasa superioară« rămasă »clasă superioară« fie dacă era svedeză, finlandeză sau rusă. Natural că Finlandezii naționaliști recunosc în această atitudine a lucrătorilor o mare și serioasă greșală. E adevărat că parlamentul finlandez și îndeosebi clasa proprietarilor țărani și preoțimea făcuse prea puțin pentru muncitorii agricoli cari cereau pământ de cultivat. De altă parte însă muncitorii Finlandei, câtă vreme această țară avea administrație proprie, se bucurau de toată libertatea posibilă pentru organizare. Suedezii aveau idei foarte liberale din acest punct de vedere și Finlandezii tineri luau chiar parte la congrese muncitorilor spre a împiedica formarea unui curent antinațional. În locul lui Irja-Koskinens decedatului conducător finlandez a venit însă Bobrikov și acum lucrătorii au văzut că au făcut un rău schimb.

La 5 Iunie 12.000 de muncitori atât finlandezi cât și suedezi, din Helginsfors, s'au dus la o sêrbare a lor în marea grădină de animale, ceea-ce li-s'a permis. Discursurile de asemenea fuseseră aprobate mai dinainte, dar când programul oficial fu terminat și cine-va îi invită să se întoarcă în oraș, un tînăr cu eșarță roșie sări pe tribuna oratorilor și citi cu voce răsunaătoare o proclamațiune în care se cerea în cuvinte aspre regimul asu-

pritor al Rușilor și invita pe social-democrația la rezistență. Proclamația cerea la sfîrșit abolirea ordonanțelor ilegale, să se ia puterea dictatorială a lui Bobrikov, să se convoace dieta, libertatea întrunirilor, libertatea presei, etc. Proclamația fu primită cu mari manifestații de simpatie. În acelaș timp se imprăștiară de pe tribună în adunare numeroase proclamațiuni tipărite. Puștii poliști nu cutezară să pună mâna pe orator, care luându-și eșarța roșie, sări de pe tribună și dispăru în mulțime.

Astfel de proclamațiuni și scene analoage au avut loc și în mai multe localități din țară. Se vede așa dar că muncitorii finlandezi încep să ia și ei parte la luptele politice.

Războiul ruso-japonez.

Prin ținerea în secret a mișcărilor strategice Japonezii au izbutit să producă o desevirșită desorientare și decepție în conducătorii de război ruși cu privire la tactica iscusită și ageră a statului maior japonez. Rușii așteptau zi de zi atacul adversarului dela sud, se așteptau că Kuroki va înainta cu armata sa prin Sinyang în direcția Kaitșu, când eată că Japonezii au atacat din partea aceea pe Ruși, de unde aceștia nici nu visau. La 27 Japonezii au devenit stăpâni pe partea sudică a muntelui Fönsuilin, au scos pe Ruși din îngustimile Moduliu, Fönsuilin și Dalin, de unde acum înaintează în jos spre valea râului Liao. Astfel atacul concentric al Japonezilor dintre Saimatsi și Siunetșu a început pe o linie de 200 km.

Probabil toate trupele vor nisui spre un singur punct, unde se vor uni. Nu se știe care este acest punct de întâlnire. Sub durată înaintării Japonezii au mai micșorât ciocniri cu Rușii, cari, mai în totdeauna se retrag »victorioși«.

Din telegramele sosite de pe câmpul de război reese evident că Rușii de o camdată nu voesc să primească luptă, ci probabil unde-va mai la Nord. Kuropatkin evaluează forțele japoneze din fața lui la 80—90 divizii și astfel nu se încrede în eventualitatea, că fața de o așa considerabilă armată să poată lupta cu succes. Astfel vedem că ofensiva intenționată a Rușilor ear s'a zădărnicit.

O depeșă din Tokio vestește, că Japonezii au luat redutele din fața Port-Arthurului: Tșicvansau, Tșitomsan și Sotșosan. În această încaierare Japonezii au pierdut 100 oameni ear Rușii 40, câștigând Japonezii și două tunuri rusești.

Conform unei vești încă neconfirmate, flota rusă dela Vladivostoc de nou a pășit în acțiune, atacând afirmative Gensan pe țărmul ostic Corean.

Gruparea forțelor japoneze la 1 Iunie s. v.
Comandantul de căpetenie: Mareșalul Iamagata
Armata I-a a generalului Kuroki cuprinde:
3 divizii de infanterie
3 brigade de infanterie de rezervă
1 brigadă de cavalerie
în regiunea Fenghuanceng.
Armata II-a a generalului Oku:
3 divizii de infanterie
3 brigade de rezervă de infanterie
în peninsula Liaotung la nord e Port-Arthur și la Est de Dalni.
Armata 3-a a generalului Nodzu:
4 divizii,
1 brigadă cavalerie.
La Kuan tung acoperă spre Nord armata 2-a în direcțiunea Niucivang.
Total: 250.000 oameni.
Mai rămâne pe teritoriul japonez 2 divizii ca rezervă generală strategică.
Nu se cunoaște încă situația a 2 brigade independente de artilerie și a 8 brigade de rezervă de infanterie.

foarte curioși să vedem ce impresiuni facem asupra străinilor.

D. Vivian observă, ca toți cei cari ne-au vizitat țara, că cu toate strigătele de alarmă ale galofobilor, în România domnește un puternic curent francez.

Ce l-a impresionat mai mult pe d. Vivian în București?

Precupeții, oltenii cari poartă pe spinare cobiletele, coșarii, sportoresele, ovreii cu haine vechi „cari se strecoară furtivi printre mulțime“. țigăncile, țărani cari privesc mirați în toate părțile...

„Zgomotul Capitalei nu mai încetează, spune călătorul englez. Dimineața, după prânz, și toată noaptea, confuziunea strigătelor melodioase din stradă, se amestecă cu certurile continue ale unei rase latine, cu zgomotul resonator al vechiculelor duse în galopul cailor, pe un pavaj de purgatoriu“.

Ce-l miră mult pe d. Vivian e acel amestec de civilizație occidentală și de rămășițe orientale, amestec ce nu l poți găsi nicăieri mai pronunțat ca în București.

E incontestabil că, societatea noastră înaltă, e aproape egală cu aceea a Parisului, căci și d. Vivian spune că Bucureștii sunt „un petit Paris“.

Viața marelor orașe occidentale e prea uniformă, prea monotonă... zgomotul și împestrăturile fac originalitatea Bucureștilor.

— **Codul civil de 100 ani.** La 29 Octombrie viitor, stil nou, se va celebra în Paris cu mare solemnitate 100 ani dela aplicarea codului civil.

Serbarea va fi prezidată de ministrul justiției.

Pe lângă recepțiunile și banchetele obicinuite, Centenarul va provoca două manifestări de un interes mai înalt.

Prima va fi publicarea unui volum, pus deja sub presă, în care se va face istoricul, și se va arăta caracterele și răspândirea principiilor codului civil francez peste fruntariile Franței.

La această operă au colaborat, mai mulți erudiți francezi și străini.

A doua va fi o întrunire de jurisconșulți în care se va studia posibilitatea unei revizuirii a codului și procedurile de urmat pentru introducerea în legislațiunea civilă a reformelor reclamate de transformarea economică și socială a Franței.

— **Prăbușire de zid într'un gimnasiu.** Din Tarnopol se telegrafează, că un zid al gimnasiului rutean de acolo s'a prăbușit, omorând un student, ear pe altul vulnerând grav.

— **Dramă familială.** Din Paris ear vine știrea despre o dramă familială. Publicistul Charles Hanesse de 60 ani, locuia într'o casă cu ginerele său, mecanicul Alexiu Larray. Hanesse zilele acestea a hotărât cu toată etatea sa înaintată să se căsătorească, la ce ginerele său de teama să nu fie scurtat în moștenire, s'a împotrivit cu toată hotărârea. Intre socru și ginere erau zilnic la ordinea zilei certele. În sfârșit relațiile dintre ei au devenit atât de încordate, încât Hanesse a pălmuit pe ginerele său, care în mânia sa a răspuns loviturii socrului său cu o lovitură de baston de fer în așa mod, încât acesta a căzut la pământ. Vecinii adunați la auzul acestui zgomot, au aflat pe Hanesse jumătate mort. În aceasta stare a fost transportat la spitalul Saint-Louis. Ucigașul a fugit și până acum n'a putut fi prins.

Crucea sau steaua dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967 a lui Müller care este cunoscută în Ungaria întreagă, are pentru ziua de azi un document, pe care îl publicăm aci în întregime:

„Stimate Dle Müller!

Primește sincera mea mulțumită; umflătura soției mele s'a tras aproape de tot și chiar și durerile de spinare și de stomach și sgârșiturile la inimă să repetează tot mai rar. Te rog să-mi mai trimiți 4 aparate R. B. Nr. 86967 de câte 6 cor.

căci oamenii chiar din al treilea sat mă roagă să le aduc astfel de aparate.

Zajhalma, in 8 Iunie 1902.

Cu adăncă stimă.

Ștefan Bódi,
magasiner.

De aceea n'ai cuvinte ca să recomanzi în destul acest aparat tuturor celor ce sufer de reumatism, asthmă, nedormire, dureri de cap, de dinți, impotență, și mâni și picioare reci, epilepsia, slăbiciune, amețeală, tremur, friguri, influență, gălbănare, sgârșiri de stomach lipsă de poftă de mâncate, ischias etc. etc. Aparatul costă 4 fl. să afli la dl Albert Müller în Budapesta V. Vadasz u. 42/K.

— **4 Părechii de ghețe pentru 5 coroane.** În urma cumpărării de ghețe în cantitate enormă se vând pentru acest preț, ridicul: 1 păreche de ghețe pentru domni și 1 păreche pentru dame, negre ori galbene, piele tare, snuruite, cu tălpi tari, facon nou, m i departe 1 păreche de ghețe la modă pentru domni și 1 păreche pentru dame, confecționate foarte elegant, sunt foarte plăcute și ușoare; toate acestea patru părechii la oaltă costă numai 5 coroane. La comanda, cari se fac prin rambursă, este destul dacă se indică mărimea piciorului. Casa de exportul ghetelor a lui A. Liban Krakau, Cracovia Nr. 60. Schimbul este admis, chiar banii se retunează la casă că marfa comandată nu convine, astfel ori-ce risc este exchis cu desăvârșire.

CONCURS.

Prin aceasta se vestește concurs pentru un post de practicant la Institutul de credit și economii, „Sătmăreana“, societate pe acții în Seini:

Salar lunar 60 Coroane.

Practicantul ales va avea să-și ocupe postul în 16 Iulie a. c.

După un an de serviciu de probă prestat spre îndestulare practicantul va fi numit sub-comptabil definitiv.

Reflectanții la acest post — până în 10 Iulie — au să-și prezenteze recursurile lor provăzute cu atestatul de absolutor al unei școale comerciale.

Cunoștința perfectă a limbii maghiare e indispensabilă. 273

Sein (Sinérváralja), 7 Iunie 1904.

Direcțiunea.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Tiner român inteligent,

care a absolvat 6—8 clase, se primește de practicant într'o farmacie.

Adresa la administrațiune
279 1—3

Stabiliment de Hydrotherapie.

„Wällischhof.“

Stațiune de tren și poștă Brunn — Maria — Euzersdorf, 30 min. departe de Viena. 236

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electri-sare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

P. T.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public că

restaurantul de vin, bere și mâncare

«Cornul vânătorului» (fost Kolbai) au luat-o în întreprindere subsemnați.

Cerem spriginul on. public și semnăm cu toată stima:

Kovács István și Novotny Lajos jun.

1832 tkvi szám 1904.

Árverési hirdetés kivonat.

A borosjenői kir.-járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Ispravnik Széver aradi ügyvéd végrehajtónak, özv. Drágán Nikáné szül. Kovács Mária ugy is mint kiskoru Drágán Szavéta, Katitza, (Jelicza), Mariuczsa és Anna t. és t. gyámja ternovai lakos végrehajtást szenvedő elleni 181 kor. 90 fillér tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minekfolytán az aradi kir. törvényszék és a borosjenői kir.-járásbiróság területén fekvő és a ternovai 277 számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1—2 sor, (792—794) és 3297, hjr.-számu ingatlan 702 korona kikiáltási árban 1904 évi aug. hó 8 napján délelőtt 10 órakor Ternova községhezánál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni u. m.

1. Ha a kikiáltási áron felüligeret nem tétetik, az elárverelendő ingatlan a kikiáltási áron alól is el fog adatni.

2. Árverelni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 100/0-át vagyis 70 kor. 20 fillért készpénzben vagy az 1881 Nov. 1-én kelt 3333-számu igazságügy-miniszteri rendelet 7 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezeiben letenni, — vagy az 1881, 60. tcz. 179 §-a értelmében a bánat pénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, a másodikat ugyan azon naptól számított 30 nap alatt, a harmadikat pedig ugyan azon naptól számított 45 nap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 60/0 kamatokkal együtt szabályszerű kérvény kapcsában az 1881 december 6-án 39425; J. M. szám alatt kelt rendeletében előirt módon a n.-buttyini kir. adóhivatalnál mint birói letét-pénztárnál befizetni.

A bánat-pénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbiróság telekkönyvi hatóságnál, Ternova Kurtakér és Ágris községek előjáróságainál megtekinthetők.

Borosjenón, 1904 évi Május hó 15-én.

Kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Székelly,
kir. albiró.

280 1—1

Bani!

Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în timpul cel mai scurt

Împrumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensi, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în funcțiune se acoarda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de **10, 12, 15 și 20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.**

241

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii impliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Împrumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm împrumuturi hipotecare până la 60—70% a valorii cu 3¹/₂ și 4% pe moșii și case mai mari de chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirit și extrasul de pe cartea funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

P. T.

Am onorul a Vă face cunoscut, că în urma extinselor mele legături sunt în stare de a mijoci împrumuturi (amortisări pe lângă interese) de 4,3%, 4,5% și 5%

cu plătire pe

15, 20, 25, 30, 40 și 50 ani

pe posesiuni mai mari sau mai mici și pe case de chirie dela oraș cari împrumuturi sunt a se plăti în rate de jumătate an; în rate se cuprinde capital și interese.

Sunt în legătură continuă atât cu institutele de bani din provincie, precum și cu toate cele din Budapesta prin ce sunt în stare a mijoci împrumuturile foarte ieftin și în timp scurt, precum și de a le plăti fără ori-ce detragere.

Spese preventive nu sunt, honorarul meu după tocmeală să plătește ulterior, atestatele cu spese nu sunt de lipsă, numai extrasul autentic al cărții funduale și coala de cataster se recere; servesc prompt în ori-ce direcțiune cu deslușire.

Provocându-mă tot odată la lucrul cunoscut de toți, că în anul din urmă înt-resele împrumuturilor amortisaționale au scăzut foarte, mai ales le stă în interes celor ce au îngreolate imobilele cu împrumuturi vechi scumpe, că acestea să le schimbe cu împrumuturi noue ieftine, cu atât mai tare că trecând cu vederea chiar, că aceste împrumuturi prin convertire să fac fără timbru și taxă, cu așa de mari avantaje. Iacăit solvirile anuale aduc o economie considerabilă; notez că aceste avantaje le dovedese numerice tuturor stimaților mei clienți, cari se adresează la mine.

Atrăgându-vă atențiunea asupra celora de sus, Vă rog tot odată, ca la cas de lipsă să Vă folosiți de mijlocirea mea, când P. T. D.-Voastră Vă veți convinge, că din împrumuturile câștigate prompt veți avea avantajii foarte însemnate.

Rog a se aduce extrasul cărții funduale.

Cu deosebită stimă:

HERZOG SÁNDOR

220

ARAD, Strada Weitzer János (Templom) Nr. 15, ușa 7.

Este pretutindenă cunoscut că în marele magazin de ocaziune al lui

REINER S. SÁNDOR

ARAD, Piața Libertății Nr. 15 (Sabadság-ter) de lângă cafeneaua Fiume

au sosit 15,000 m. mătasă de deosebită calitate care de care mai frumoasă

și anume:

Mătasă Ponge, metrul 69 cruceri.

Mătase Tafft colorată pentru bluze, metrul 87 cruceri.

Mătase Douchesse, metrul 85 cruceri.

Mătase moire, louzine, ajour în deosebite chipuri executate.

5000 părechii mănuși de Praga p. Dame

Cumpărarea nu este obligată, privirea e gratuită, așa că ori-cine se poate convinge cu aceasta ocaziune despre frumseța miraculoasă și ieftinătatea mărfurilor.